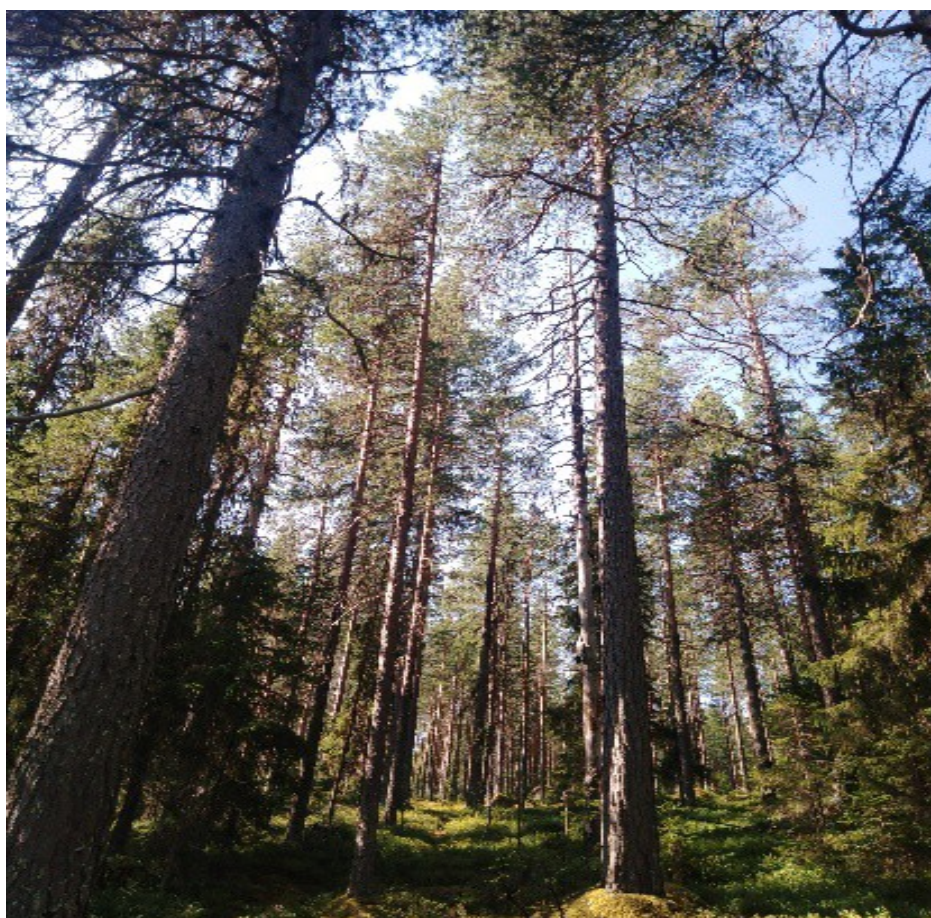

LYCKSELE KRETSEN

Samrådsyttrande

Till Myndighetsnämnden i Lycksele kommun
mail myndighetsenheten@lycksele.se
mail marina.olofsson@lycksele.se

**ÄRENDE: DET STADSNÄRA SKOGSOMRÅDET PÅ TANNBERGET
PLANERAS FÖR NATURRESERVAT**

Skogen nära Skidstadion sommaren 2021

Ett multifunktionellt skogsområde med rik biologisk mångfald som strövområde för god och jämlik hälsa, en bättre folkhälsa, med kulturspår. Områden för Tannbergsskolans Nationella idrottsutbildning, skidor/längdåkning. För att uppfylla de svenska Miljökvalitetsmålen och andra lokala, regionala, nationella och globala mål. För Hållbara städer!

Innehållsförteckning

Sammanfattning	sid 2
Lycksele kretsens inventering av naturvärden	sid 2 – 4
kartor av områden 2,3,4 o översikt	sid 4 - 6
Kulturspår i området	sid 6 - 7
Skidspår	sid 7 - 8
Skogens sociala värden	sid 9
SNF Lycksele arbete för naturhänsyn	sid 9 - 10

SAMMANFATTNING:

SNF Lycksele kretsen stödjer bildandet av ett Naturreservat för skogsområdet på Tannberget av flera viktiga skäl: Skogsområdet innehåller stora biologiska värden, en förutsättning för Biologisk mångfald och funktionerna i Ekosystemet samt för de Sociala värdena som skog kan ge. Ett tätortsnära rekreationsområde, promenadvänligt naturområde och med möjlighet till rörelserikedom för alla åldrar för en bättre Folkhälsa, vilket vi nu i pandemitid ser betydelsen av. Tannbergsskolan, som skidgymnasium, med nationell intagning, NUI, för ungdomar med skidåkning/längdåkning som särskilt idrottsligt intresse behöver området. Stora nationella och regionala skidtävlingar har arrangerats under en lång följd av år här i Lycksele, vilket också är en fördel för besöksnäringen och naturturismen. Och måste kunna vara det fortsättningsvis nu med ett klimat i kris, snötillgången och snösäsongen minskar i södra och mellersta delarna av vårt land. En fin och rik natur är av stort värde för en naturförståelse i ett bredare perspektiv. Det är av pedagogiskt värde för skolorna i närområdet, förskola till gymnasienivå. Kommunen har också i sin ÖP från 2006 ... poängterat att... ”natur o grönområden ska finnas med närhet till bebyggelse... så att behovet av lek, rekreation och idrott möjliggörs...och den biologiska mångfalden bevaras”... . I kommunens ”Mångbruksplan för Lycksele tätortsnära skog” från juli 2009 utförd av SLU, uppmärksammas fler naturvärden i området, utanför det av SKS inventerade områden. (område 2 se kartbilaga, SNF). Detta område 2, strax norr om inventeringsområdet, borde ingå som en komplettering i SKS inventering för naturreservatet. Lycksele kretsen har utökat inventeringen i en del av Skogsstyrelsens, SKS, inventerare Helena Gustafsson, Naturvärdesinventering, Tannberget – Lycksele kommun, september 2020, med några fler fynd av hotade arter. Hållbarhetsprojektet ”Biosfärområde Vindelälven – Juhttáahkka” där är ett av deras fokusområden: ”besöksnäring och friluftsliv för alla”, det förpliktigar.

SNF - Lyckselekretsens kompletterande naturvärdesinventering:

Naturskyddsföreningen i Lycksele ges nu tillfälle till samrådsyttrande över nu planerat naturreservat. Föreningen har nu med hjälp av några medlemmar, bl.a Lasse Jaensson, inventerat aktuellt skogsområde samt några intilliggande mindre skogsområden. Följande synpunkter noteras: Föreningen gör i stort samma bedömning av värdekärnan som SKS gör med undantag för en mindre justering på ca 2 ha (område 1 i bilagor SNF) i den centrala

delen där anser vi att den ytan bör ingå i värdekärnan, pga höga trädåldrar 200-300 år. Bedömningen av naturvärdena i de skilda delområdena delar vi också i stora drag, där större del av värdekärnan utgörs av V2 och V3, (V2 motsvarar en tidigare benämning s.k ”nyckelbiotop ”) . Åldersbedömningen anser vi dock är missvisande, emedan en bedömd medelålder för varje delområde ger en dålig uppfattning om skogens struktur och karaktär, eftersom ett naturligt bestånd sällan består av en enda trädgeneration, utan istället två eller flera, där åldern på den äldre generationen, som ofta är mest intressant för naturvärdet, kommer bort i en bedömd medelålder. Medelåldersbegreppet passar bäst för att beskriva anlagda kulturskogar, (plantageliknande skogar).

Naturskyddsföreningen har åldersbestämt skogen i den del av Tannberget som planerades för avverkning på kyrkans mark våren 2020 (avd 22 i SKS inv). Vi har bedömt att skogen här i grova drag är 2-skiktad med ett äldre trädskikt på ca 250-300 år och ett yngre på 100 till 150 år. De två skiktens andel av virkesförrådet varierar mycket mellan olika delar av området.

Skogsstyrelsens fynd av ett tiotal rödlistade arter samt de av föreningens fynd av ytterligare arter, ex. Gammelgranskål (NT), Korktaggvamp (ev. NT), Tretåig hackspett (färskt bo) (NT), visar att området har stor betydelse för bevarande av biologisk mångfald. Ett så stort sammanhängande område med stor andel mycket gamla tallar och låg påverkan av modernt skogsbruk är unikt för kommunen idag.

Till detta kommer att området har ett stort rekreativvärde. Företrädare för LIF, Skidgymnasiet och en lång protestlista, med flera hundra namn, som vittnar om detta värde.

Områden i nära anslutning till SKS inventeringsområde:

Lycksele kommun gjorde en avgränsning av det område Skogsstyrelsen fick i uppdrag att inventera naturvärden i. Vi i föreningen känner dock till 3 mindre områden utanför. Men i nära anslutning till inventeringsområdet som även de hyser avsevärda naturvärden. Dessa områden kallar vi 2, 3 och 4 (se bilagor, SNF, kartor).

Område 2:

Ett drygt 30 ha stort område strax N om och i anslutning till inventeringsområdet. Tannens 15 km skidspår genomkorsar område 2 flera ggr i dess södra del. Markägaren är till större del SCA, fördelat på två angränsade fastigheter, Lugnet 1:2 och Södermalm 2:2 samt två mindre fastigheter; Lugnet 1:28 och Södermalm 2:1. Området hyser mycket höga naturvärden där södra och centrala delen utgörs av talldominerad, skiktad skog, med äldre skikt på minst 250-300 år. Den norra och östra delen utgörs av branter med blandskog, klippphyllor och små bäckraviner med rik flora av bl.a hultbräken, majbräken och ormbär. I brantens nedre delar står jättegranar och i hela området finns det stor mängd död ved, vilket talar för gott om rödlistade arter. Även inslag av sälg och asp ger mångfald. De mindre delarna öster om kraftledningen nedanför branten utgörs av gammal tall ca 200 år med viss underväxt, men mindre intressant än övriga området 2. Sammantaget hyser område 2 naturvärden väl i nivå med SKS inventeringsområdes värdekärna och dessutom med stor variation i biotoper och trädslag samt större andel död ved.

De delar av område 2 som ägs av SCA finns medtagna i ”Mångbruksplan för Lycksele tätortsnära skog” - en rapport beställd av Lycksele kommun och utförd av Sveriges Lantbruksuniversitet 2009. Där redovisas bl.a områden som föreslås som fri utveckling alternativt specialskötsel, den högsta hänsynsklassen, i vilken område 2 ingår. Vi vill starkt

rekommendera en kompletterande inventering av område 2 och ett övervägande att införliva det i det kommande Tannbergsreservatet.

Område 3:

Ett ca 12 ha stort område strax söder om inventeringsområdet, inklämt i en kil mellan Åselevägen och Knaftenvägen. En stig, går genom området, till f.d Tannbergsstugan (nu nedbrunnen) som Friluftsförbundet hade. Markägaren är Svenska Kyrkan, som har en ineliggande avverkningsanmälan på området. Skogen här utgörs av ståtlig ca 200-årig tallskog med yngre underväxt. Tyvärr finns knappt någon död ved och området bedöms ha något lägre naturvärden än inventeringsområdet generellt, men är nog så ovanlig miljö i dagens brukade skogar.

Område 4:

Ett ca 9 ha stort område som gränsar till Åselevägen och djurparkens södra del. Gles tallskog, ca 200 år, ej mycket död ved. Lägre naturvärden än inventeringsområdet generellt.

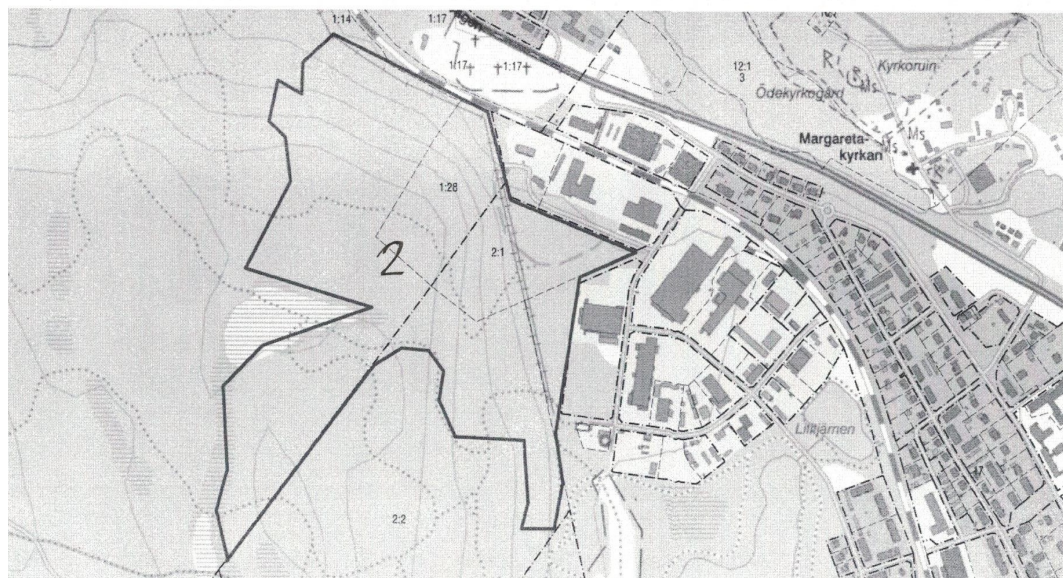
Kartor från områden 2 och 3, 4, översikt:

Område 2 norr om inventerings SKS, i höjd med Lugnet.

<https://minkarta.lantmateriet.s>

LANTMÄTERIET

serna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och att de därför inte är juridiskt gällande

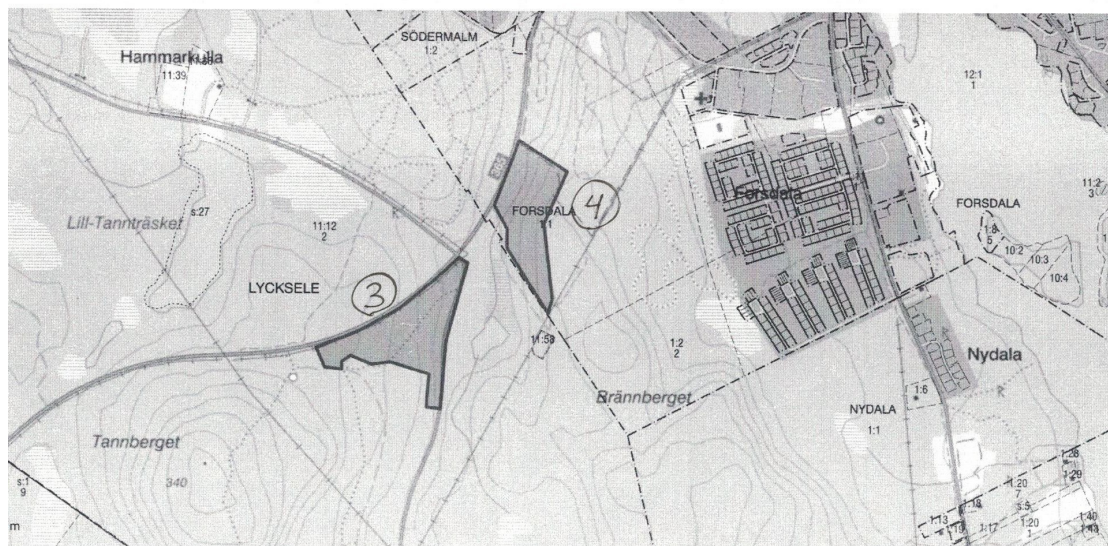

Område kallat 3 och 4 nära Åselevägen o Djurparken.

<https://minkarta.lantmateriet.se/>

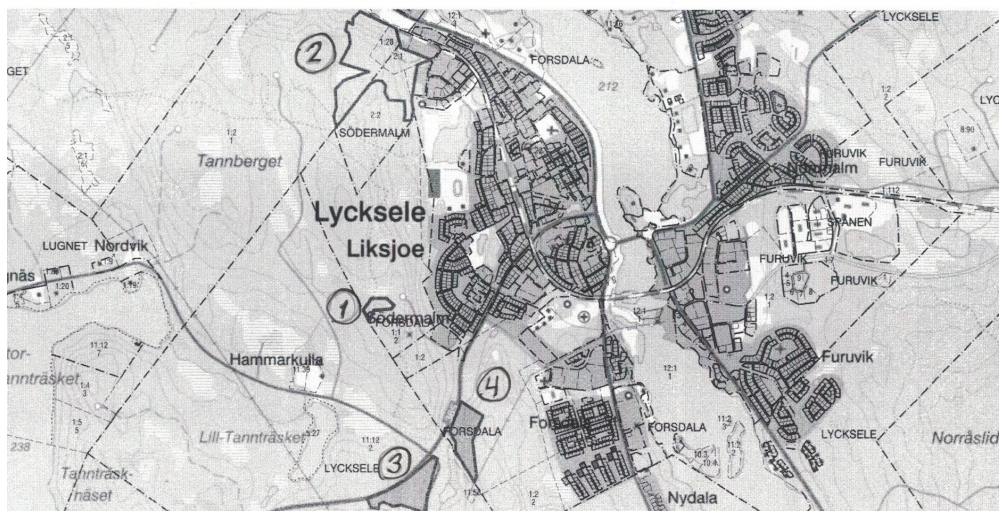
LANTMÄTERIET

t gränserna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och att de därför inte är juridiskt gällande

LANTMÄTERIET

änserna i kartan inte alltid stämmer överens med verkligheten och att de därför inte är juridiskt gällande

Kartbild översikt av områdena 1 och 2 samt 3 och 4.

Kulturspår i området:

In genom Tannbergets område, och i dess närhet, går några stigar såsom ex. Kyrkstigen, (Magdalenastigen en del av den) följer en gammal kyrkväg för dem som vandrade från Kroksjö och Brattfors) samt Smörbanan, en lång led, från förr som förband kusten (Öviksområdet) med inlandet, och Lycksele tätort, för att träffas och för handel, byte av skinn och pälsvaror mot smör. Längs alla dessa stigar har folk i området vandrat eller ridit in till tätorten för olika ärenden. Stigar ledde in till tätorten från flera håll. Det var kyrkogångsplikt i Sverige under många år, därför måste folket närvara vid högmässorna i Lycksele, promenera eller ta sig dit med häst. Den plikten avskaffades först vid 1809 års Regeringsform. Lycksele marknadsplats var en viktig träffpunkt, flera gånger under året. Folk färdades förstås också längs vattenleder med båtar sommartid. Under vårförfallet sökte man sig till högre liggande markområden och torrare marker. Vissa myrmarker eller blötare partier som måste passeras spångades eller förstärktes som kavelbroar, när tyngre saker skulle transporteras på hästdragna kärror eller vagnar. Vintertid, innan snödjupet blev för

besvärligt, färdades man med slädar efter häst, eller ren, längs markerade vägar. Under 1800-talets mitt började man mer systematiskt att ploga vintervägarna, med tråplogar, med 3.5 alnar breda plogar (ca 2 m) för de längre sträckorna. Fler leder har säkert funnits som inte finns några spår av idag.

Genom området runt Lycksele finns dock fortfarande en del spår kvar av flera äldre stigar och leder, Även i vissa gamla dokument och kartor, ex. Generalstabens kartor över Sverige, kan uppgifter hittas. Detta vore kulturhistoriskt intressant att uppmärksamma och informera om nu i samband med naturreservatets bildande. Lederna har varit både för mer lokala och kortare avstånd, mellan torp och byar, samt för längre avstånd. Stigarna användes även som poststigar. Postgången i Lappmarken organiserades år 1812. Då förbättrades spångningarna och enklare brobyggen byggdes över vattendrag. 95 mil spångade stigar fanns långt innan landsvägarna började byggas. En lång ledförbindelse var Domarleden, även en vinterled som lokala bönder tog på sig att ploga med häst o tråplog med förbindelse upp mot Norrbotten o in mot Finska gränsen mellan andra kyrkplatser och tingsplatser i Norrbotten. Dessa stigar och leder går intill tätorten Lycksele, som har varit och fortfarande är en samlingsplats för inlandet. Marknader förekommer ännu i våra dagar, det var dock fler marknader under året och ännu viktigare förr.

Lycksele var även en Tingsplats eller som det hette ännu tidigare ”Lycksele lappmarks tingslag”, från år 1680. Juridiska dokument, förhandlingar och domar var också viktiga förr i tiden för ett fungerande civiliserat samhälle.

Skidspår:

Lycksele är, och har, sedan länge varit en viktig skidmetropol i inlandet med Tannbergsskolan och dess Nationella idrottsutbildning, inom skidor/längdåkning, för våra ungdomar och som måste kunna vara det fortsättningsvis. Det har nu investerats under senare tid i olika anläggningsdelar för säkrare skidåkning och längre säsong, även för en högre tävlingsstatus och därmed större tävlingar och med fler besökare till tätorten. Skidgymnasiet har påpekat att skidmiljön och skidspåren påverkas och försämras på olika sätt om skogen försvinner. Kommunen har satsat stora resurser på att anlägga en multifunktionsbana på Tannbergets skidstadion och är betydande för skidgymnasiet men även för hela Lycksele kommun. I och med att planerat område ligger tätortsnära och nära skolan är området en resurs för gymnasiet och kommer att påverka både idrottsundervisning och biologi- och naturkunskap där man använder området i undervisningssyfte. Området i fråga har flertalet stigar och ett antal skidspår som året om nyttjas av medborgare och besökare. På kalhyggen smälter snön fortare bort än i en skog som ger skugga och än snabbare i det av människan nu förändrade klimatet.

Promenadstig och skidspår september 2017 Tannberget södra delen

Skogens Sociala värden:

Skogens sociala värden är värden av betydelse för människors välbefinnande, hälsa, boende/livsmiljö, turism och regional utveckling. Även biologiska och kulturella och estetiska värden och lek miljö och pedagogiska värden, är sociala värden.

Människan behöver tillgång till en variationsrik natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald som en grund för hälsa, livskvalitet och rekreation. Det är medicinskt visat att vistelse i skog och mark har en läkande kraft. Återhämtning från stress, en positiv påverkan på blodtryck och puls. Bättre koncentrationsförmåga om man regelbundet vistas i en rofylld och estetiskt tilltalande natur, möjlighet att höra fågelsång, se en fjäril, en humla, känna doften av en skog, plocka bär, uppleva årstidsväxlingarna, med dess färger, i en rik varierande skog. Det ger en positiv känsla och tröst. Barn får en bättre motorik och koncentrationsförmåga efter att ha varit i en sådan skog.

Sociala värden är en kulturell Ekosystemtjänst.

Denna hänsyn uttrycks även i flera av de nationella Miljökvalitetsmålen som vi alla, enskilda, kommuner och företag nu måste arbeta, än mer, med för att uppnå.

Juridiskt finns det tydliga regler för ett skydd av dessa värden och friluftslivet. Miljöbalkens hänsynsregler, kap 1, 7, om ex. skydd av biologisk mångfald och skydd av natur, samt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845) samt i Skogsvårdslagen, § 1..."hänsyn till andra allmänna intressen"... , och i deras föreskrifter och allmänna råd... hänsyn till ..."friluftsliv o rekreation o estetiska värde"... .

SNF Lyckseles arbete för naturhänsyn

Vår krets, arbetar inom kommunen Lycksele, vi är en del av Svenska Naturskyddsföreningen, SNF, Sveriges största miljöorganisation. Det finns mycket att kämpa för. Vi vill att vår jord ska vara lika fantastisk för våra barn och barnbarn, som för oss. Det har vi arbetat för i mer än 100 år och det har gett resultat. Vi har räddat pilgrimsfalken och havsörnen från utrotning. Vi har tvingat industrin att producera miljövänligare papper. Vårt arbete har bidragit till att kvicksilver, DDT, PCB, Freoner och Hormoslyr förbjudits, liksom fosfater i tvättmedel. Och vi har miljömärknings Bra Miljöval som ska minska belastningen på naturen, när människor då väljer bättre produkter och tjänster. Riksföreningen samarbetar med miljöorganisationer runt om i världen. Det har förbättrat arbetsmiljön i bananplantagerna. Många har nu gått över till ekologiskt odlade frukter. Vi har räddat många värdefulla skogar i Sverige från att avverkas. Mycket återstår att göra. Klimatförändringarna är ett stort hot mot vår civilisation. Hela världen måste nu kraftsamla för att ställa om till ett hållbart samhälle. FN's nu den 9 augusti 2021, redovisade IPCC-rapporten visar att det är än mera viktigt att vi måste göra åtgärder genast. Människans påverkan visar sig vara än tydligare, med högre CO2 nivåer, stigande havsnivåer, för extrem hetta och torr perioder, intensivare skyfall, med högre frekvens, den biologiska mångfalden och ekosystemen är starkt hotad, på land och i sjöar och hav.

Lycksele kretsens tidigare, under 1970-talet, ordförande Curt Erixon, gymnasielärare och naturvetare, engagerade sig för att skogen på Tannberget skulle behållas intakt! De lyckades förhindra en stor avverkning med hjälp av en mängd underskrifter från de närboende. Han och kretsen var föregångare och såg nödvändigheten att behålla vissa skogar, tätortsnära, för rekreation och Biologisk Mångfald. Curt Erixon arbetade även för att stoppa användningen av giftet fenoxiättiksyra, kallat hormoslyr, i dåtidens skogsbruk. Ämnet är starkt cancerframkallande, många skogsarbetare fick cancer under den tiden.

Curt Erixon var även ledamot i dåvarande Hälsovårdsnämnden vilket han tyckte förpliktigade!

Lyckas vi rädda skogen på Tannberget så har vi uppnått en del i de miljöförbättrande stegen för ett Hållbart samhälle och därmed också minskat klimatpåverkan något. Varje steg är nu viktigt.

SNF Lycksele kretsen
Styrelsen gnm
Ann-Louise Hansson, ordförande, Lärare

medförfattare:

Torgny Forsgren, Naturvetare, tidigare kretsordförande o länsordförande SNF
Lars Jaensson, Jägmästare, har arbetat med skogsinventeringar, i Norr- o Västerbotten, för Skogsvårdsstyrelsen

Källor: Ur boken Lyksälie, ISBN 91-973 822-5-6, år 2006,
Mauno Lassila, artikel: "På väg".
Naturvårdsverket. Miljömålen.
Naturkraft; Om naturens lugnande, stärkande och läkande effekter. Å o M. Ottosson, 2006.
SLU Fakta Skog nr 13, 2010. Y. Lundell, A. Dolling. Kan skogsmiljöer användas vid rehabilitering av... .
Naturskyddsföreningens Årsbok 2006, Livsviktigt...grön väg till hälsa.

